

**Memo bij het artikel 213a onderzoek naar de
doeltreffendheid van het erfgoedbeleid**

Aanleiding

De gemeente Haarlem heeft een zogenaamde 213a-doelmatigheidsonderzoeken laten uitvoeren naar het gevoerde erfgoedbeleid van de gemeente. In dit onderzoek is teruggekeken. Het onderzoek vergelijkt onder andere Haarlem met Alkmaar als het gaat om beschikbare capaciteit. Aangezien Haarlem het dubbele aantal monumenten heeft, gaat deze vergelijking mank. Haarlem is meer vergelijkbaar met een stad als Den Haag, Leiden of Den Bosch, met veel meer capaciteit. Voorliggende notitie laat zien op welke wijze op dit moment en voor de nabije toekomst wordt omgegaan met een aantal onderwerpen die in het onderzoek aanbod zijn gekomen.

Zorgvuldige omgang met erfgoed

In het onderzoek is aangegeven dat binnen de bestaande capaciteit de beschikbare middelen doeltreffend zijn ingezet om het vigerend beleid uit te voeren, maar dat met name de lange termijndoelstellingen en ambities daarbij onder druk staan, in vergelijking met de meer korte termijngerichte dienstverlenende taken. Dit beeld wordt herkend.

Zelfs na de uitbreiding van 3 fte is er onvoldoende capaciteit om de geformuleerde ambities te realiseren.

Voor 2019 wordt geprobeerd om naast de basistaken de volgende onderdelen op te pakken: de cultuurhistorische waardenkaart, opzetten van bouwhistorische kennis, beschermen bouwhistorische waarden, inventarisatie erfgoed uit de wederopbouwperiode en een archeologische waardenkaart. Het voor de buitenwereld toegankelijk maken van erfgoedinformatie is en blijft een doorgaand proces.

Afhankelijk van het aantal onderhanden projecten zal hierin prioriteit worden gesteld.

Waardenkaart

De in het rapport genoemd cultuurhistorische waardenkaart, in de vorm van een cultuurhistorische hoofdstructuur, en de archeologische waardenkaart zullen eind dit jaar/begin volgend jaar worden afgerond. Deze inventarisatie wordt ook ingebracht in de op te stellen omgevingsvisie.

Met de waardenkaarten kan bij gebiedsontwikkeling, naast het gebiedsgerichte welstandsbeleid, erfgoed zorgvuldiger en eerder in het proces worden ingebracht worden.

Wederopbouw

Voor de naoorlogse bebouwing (periode 1940-1965) loopt op dit moment een inventarisatie en waardering. Hiernaast wordt mede naar aanleiding van de *motie Beleidskaders hoogbouw en bescherming erfgoed (6 november 2017)* een na-inventarisatie uitgevoerd naar cultuurhistorisch waardevolle panden zonder monumentenstatus, waaronder industrieel erfgoed. Verwacht wordt dat beide inventarisaties in 2019 afgerond worden. Met het afronden van deze inventarisaties is heel Haarlem in beeld gebracht. De gegevens worden opgenomen in de waardenkaart. Bijstelling in de toekomst door nieuwe inzichten of gegevens blijft mogelijk.

Bescherming bouwhistorie

Voor cultuurhistorisch waardevolle panden in de binnenstad die geen monument zijn, is een regeling in voorbereiding waarmee een betere afweging gemaakt kan worden bij sloopaanvragen. Verwacht wordt dat deze in de tweede helft van 2019 voor vaststelling kan worden aangeboden. Een vergelijkbare regeling is inmiddels van kracht voor een deel van de historische binnenstad (bestemmingsplan Vijfhoek / Heiliglanden – De Kamp).

Toegankelijkheid erfgoed gegevens

Tot slot wordt gewerkt aan het meer naar buiten toe zichtbaar maken van erfgoed. Een eerste aanzet hiervoor is gedaan via het gemeentelijk Informatie en Participatie Platform (IPP) waarop monumentengegevens te vinden zijn (zie: <https://www.haarlem.nl/monumentenkaart/>). Wanneer de cultuurhistorische waardenkaart beschikbaar is zal de ook via het IPP online gezet worden.

Erfgoed als integraal onderdeel van de leefomgeving

In het rapport wordt aangegeven dat de integratie van het thema erfgoed in het ruimtelijk beleid van de gemeente de laatste jaren zeker versterkt is. Dit beeld wordt herkend en deze lijn is verder doorgezet. Het samenbrengen van de erfgoedonderdelen (archeologie, monumenten, erfgoed en ruimte, advies en beleid), als onderdeel de afdeling Omgevingsbeleid geeft erfgoed een goede positie in de organisatie en biedt de kans om erfgoed te benaderen als integraal onderdeel van de leefomgeving. Dit komt concreet tot uiting in o.a. de herkenbare inbreng van een erfgoed bij bestemmingsplannen, de Notitie Hoogbouwprincipes en de visies voor de ontwikkelzones.

Regionale samenwerking

In het rapport wordt gesproken over de mogelijkheid om Haarlem de een regionale centrumfunctie op erfgoedgebied te laten vervullen. Om een dergelijke functie goed te kunnen vervullen en echt kenniscentrum voor omliggende gemeenten te zijn, is extra capaciteit en geld nodig. Een goede businesscase vooraf is dan een vereiste. Gezien de krappe bezetting heeft dit momenteel geen prioriteit. Vorig jaar (2018) is Velsen incidenteel (betaald) archeologisch ondersteund.

Potentie als erfgoedstad

Een monumentenstad als Haarlem heeft door haar cultuurhistorische waarde een belangrijk potentieel voor de toekomst van de stad. De intrinsieke waarde van het erfgoed is van belang voor de bewoners, woningzoekenden en toeristen. De uitstraling van Haarlem als monumentenstad zorgt voor een aantrekkelijk leefomgeving met een hoge belevingswaarde.

Het beeld dat de potentie van Haarlem als erfgoedstad niet benut wordt, zeker in vergelijking met steden als Leiden, Den Bosch en Gouda, wordt herkend.

De toegekende (extra) formatieruimte is ingezet voor het oppakken van de achterstanden zoals boven aangegeven. Hiernaast is met het aantrekken van een eigen bouwhistoricus de mogelijkheid ontstaan om meer eigen onderzoek te kunnen doen en kennis te ontwikkelen.

De capaciteit van het team blijft voor de reguliere taken en de grote opgaven die op erfgoed afkomen, ook na geplande uitbreiding, een knelpunt. Opgaven die grote impact hebben op de fysieke leefomgeving en daarmee inzet vanuit erfgoed vragen zijn o.a.: verduurzaming, energietransitie,

klimaatadaptatie, verstedelijking, ontkerkelijking. Hiernaast liggen er voor erfgoed opgaven vanuit de Omgevingswet en burgerinitiatieven. Met de huidig beschikbare capaciteit blijven met name de lange termijndoelstellingen, visievorming en ambities onder druk staan. Voor het volledig benutten van de potenties van Haarlem als erfgoedstad is vooralsnog onvoldoende capaciteit.

*Afdeling Omgevingsbeleid
Team Erfgoed*